

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Skåne län****Datum:** 2023-11-30**Områdesnummer:** NRO 12 086**Områdesnamn:** Hardeberga-Södra Sandby-Dalby-Krankesjöområdet**Kommun:** Lund (1281)**Kartblad:**

022; 2C Malmö NO

023; 2D Tomelilla SV

023; 2D Tomelilla NV

Area: 10 163 ha**Naturgeografisk region:** 7 Skånes sediment- och horstområde**Kust/havsregion:****Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Avrinningsområde 92, Kävlingeån**Agrara kulturlandskapsregioner:** 1 Sydvästskånes slätt- och backlandskap**Landskapsformer:** Slätt**Riksvärde:**

Tabellen läses från vänster till höger

Odlingslandskap	Naturbetesmarker	Flora
	Äng	Fauna
Geovetenskap	Sedimentär berggrundsstratigrafi, ås	
Sjö	Fauna	
Rikt topogent kärr	Flora	
Skog	Ädellöv, sumpskog	Flora, fauna
Sandmarker	Flora, fauna	

Värdebeskrivning: Det varierade landskapet mellan Lund och Harlösa med utlöpare runt och söder om Dalby har höga värden kopplade till odlingslandskapet, träd- och skogsmiljöer samt vattenområden. Riksintresseområdet utgör också en viktig del av den gröna infrastrukturen i Skåne med värdeetrakter för sandmarker i östra delen och två delvis överlappande värdeetrakter för gräsmarker, en ädellövskogstrakt, Skrylletrakten, i områdets centrala delar och för ädellöv och ek i öppna landskap. En värdeetrakt för sumpskogar finns i anslutning till Krankesjön och två limniska värdeetrakter för

delar av Klingavälsån och Kävlingeån inklusive Krankesjön, samt värdetrakter för öppna våtmarker, småvatten och arter knutna till dessa (fåglar, makrofyter och trollsländor) täcker större delar av riksintresseområdet.

Kungsmarken och Önnestöv-Dalby-Måryd utgör två representativa odlingslandskap i slättbygd, med förekomst av naturbetesmarker och ängar med artrik flora och fauna. Naturbetesmarkerna och ängarna utgörs av öppen hagmark, buskrik utmark, slåtterkärr och annan öppen äng, varierande från fuktiga-torra. Här återfinns art- och individrika växtsambällen med hävdgynnade arter. Exempel på representativa lokaler är Dalby fälad, Knivsås, Högebjär, Önnestövs fälad, Måryd, Billebjer, Sularpskärr, Kungsmarken, Maskängen och Revingefältet. Den ovanliga och hotade naturtypen rikkärr finns i Måryd, Önnestövs fälad, Revingefältet, Knivsås, Røgle dammar och Sularpskärr.

Den viktigaste och mest värdefulla skogstypen inom området är gammal bokskog med lång skoglig kontinuitet, som ibland ingår i betesmark. Ställvis välutvecklad vårflora med arter som myskmadra och skogsbingel. Artrika blandädellövskogar finns särskilt i Dalby Söderskog och i skogsdungar på Revingehed, som vid Skrivaremöllan. Dessa ädellövskogar hyser stora naturvärden kopplade till träd och död ved, till exempel lavar och mossor samt vedlevande insekter och svampar. Rödlistade arter som bokblombeck, hartsticka, rödskölding och svart hålblomfluga är några viktiga exempel. Sumpskogens värden representeras av bland annat mindre hackspett och kärnäva.

Revingefältet är ett unikt sandmarksområde som har en av de största koncentrationerna av rödlistade arter i landet. Området hålls öppet genom betesdrift och militär verksamhet. Stridsfordonen och trampet ger upphov till markstörning som är gynnsam för arter beroende av öppen sand och temporära småvatten. Floran på sandfälten består av en värdefull torkmarksvegetation. Flertalet hotade insekter är knutna till de sandiga markerna i området. Så här pass stora sammanhängande sandmarker finns inte någon annanstans i inlandet. Ytterligare värdefulla sandmarker finns utspritt i riksintresseobjektet, men i betydligt mindre arealer, t.ex. Kaninlandet vid Torna Hällestad.

Krankesjön är en kransalgssjö utpekad av Naturvårdsverket som nationellt särskilt värdefullt vatten med avseende på naturvärde inom miljö kvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag. Det är en kalkrik naturligt näringsrik slättsjö. Fågellivet i sjön och dess omgivning är mycket värdefullt som både häckningsområde och som rast- och övervintringsområde för många fågelarter. Runt sjön finns observationer av flera arter fladdermöss.

Sedimentär berggrundsstratigrafi. Underkambrisk sandsten. Kambrosilurisk lagerserie. Knivsås och Hällestadsåsarna är rullstensåsar.

Huvudkriterier: A, C, D

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk, ängsbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.

- Restaurering av igenväxta våtmarker, ängar och betesmarker.
- Röjning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.
- Ingen negativ påverkan på hydrologi, vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Hänsynsfullt skogsbruk.
- Markstörningar i områdets sandiga marker.

Områdets värden kan påverkas negativt såväl inom som utanför riksintresseområdet av:

- Exploatering för bebyggelse och industri.
- Minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift.
- Upphörd markstörning i områdets sandiga marker.
- Skogsplantering av jordbruksmark.
- Energiskogsodling.
- Intensivt skogsbruk i eller i anslutning till ädellövskog.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Borttagning och bortforsling av död ved (gäller även vattenmiljöerna).
- Brist på ersättningsträd.
- Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.
- Igenväxning.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna.
- Ledning- och vägdragningar.
- Tåktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.
- Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtåkt.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvalitén.
- Införsel av främmande och/eller invasiva arter.
- Plockning och exploatering av fridlysta och rödlistade växter.

Säkerställande (inklusive skötsel-/bevarandeplaner):

- Nationalparken Dalby Söderskog (1918-06-07).
- Naturreservatet Högebjär (2006-11-24).
- Naturreservatet Knivsås-Borelund (1994-12-13).
- Naturreservatet Dalby fålad – Klockarelyckan (Dalby fålad – Klockarelyckan).
- Naturreservatet Rökepipan (2011-11-24).
- Naturreservatet Dalby fålad no 5 (2007-07-15).
- Naturreservatet Skrylle (1993-05-11).
- Naturreservatet Hällestadsåsen-Borelund (1963-05-22).
- Naturreservatet Hällestadsåsen-Prästamöllan (1960-09-23).
- Naturreservatet Kaninlandet (2018-03-22).

- Naturre reservatet Prästaskogen (1972-08-24).
- Naturre reservatet Gryteskog (1959-06-04).
- Naturre reservatet Måryd (1989-04-11).
- Naturre reservatet Dalby Norreskog (1979-08-28).
- Naturre reservatet Billebjer (1994-12-13).
- Naturre reservatet Fågelsångsdalen (1963-02-12).
- Naturre reservatet Sularpskärret (2010-03-25).
- Naturre reservatet Kungsmarken (1974-06-27).
- Naturre reservatet Maskängen (1993-03-31).
- Naturre reservatet Linnebjer (2021-12-02).
- Natura 2000-område Revingefältet SE0430113, SCI (2004).
- Natura 2000-område Krankesjön SE0430124, SPA (2002).
- Natura 2000-område Måryd-Hällestad SE0430026, SCI (2004).
- Natura 2000-område Knivsås SE0430152, SCI (2004).
- Natura 2000-område Dalby Söderskog SE0430022, SCI (2004).
- Natura 2000-område, Dalby Norreskog SE0430023, SCI (2004).
- Natura 2000-område Billebjer SE0430024, SCI (2004).
- Natura 2000-område Fågelsångsdalen SE0430126, SCI (2004).
- Natura 2000-område Sularpskärret SE0430130, SCI (2004).
- Natura 2000-område Kungsmarken SE0430030, SCI (2004).
- Natura 2000-område, Linnebjer SE0430031, SCI (2004).
- Landskapsbildsskyddsområde Billebjer (1965-07-24).
- Biotopskyddsområde Almen (2022-09-29).
- Biotopskyddsområde Hardebergaängen (2013-10-24).
- Naturminne Bok, Gryteskog (1946-04-18).

Områdets huvuddrag: Området omfattar odlingslandskapen mellan Lund, Södra Sandby, Dalby och Krankesjön samt Hällestadåsarna. Här beskrivs ett antal väsentliga naturområden inom riksintresseområdet samt geovetenskapliga värden.

Revingefältet och Krankesjön:

Krankesjön omges av ett unikt sandmarksområde som har en av de största koncentrationerna av rödlistade arter i landet. Revingefältet är sedan 1960 ett militärt övningsfält, som till övervägande del hålls öppet genom betesdrift och militär verksamhet. Stridsfordonen ger upphov till markstörning som är gynnsam för arter beroende av öppen sand och temporära småvatten. För en del arter är sådana kraftiga störningar helt avgörande för populationens fortlevnad. De forna åkrarna och ängarna är idag vidsträckta betesmarker med en tilltalande landskapsbild. Markförhållandena domineras av sand- och grusavlagringar som har avsatts i den forna Vombissjön. Topografin är flack med enstaka höjdryggar kring Silvåkra och vid Tvedöra. Lågt liggande områden utgörs av mossar med torvlager eller andra organiska jordar. Området hyser en mosaik av biotoper vilket i sig är värdefullt. Runt sjön finns även sumpskogar och mindre arealer ädellövskog.

Floran på sandfälten består av en värdefull torrmarksvegetation karaktäriserad av arter som bland annat skatnäva, styvmorsviol, vårnagelört, fältmalört, borsttåtel, hedblomster, rödven och sandstarr. Rödlistade arter som kan nämnas är bl.a.

åkerfibbla, åkermadd och backtimjan. Flertalet hotade insekter är knutna till de sandiga markerna i området. En del av dessa arter förekommer annars endast i östra Skånes torra sandmarker och nämnas kan t.ex. gul frölöpare och hedborre. Gul frölöpare har här tillsammans med Ravlunda skjutfält sina enda förekomster i landet. De flesta dellokaler för arten ligger dock strax utanför riksintresseområdet, men förekomster finns t.ex. vid Klingvalla och söder om Revingeby vid Svarta hål. Flertalet rödlistade dyngbaggar är knutna till områdets sandmarker och betesdjurens spillning, t.ex. hårdyngbagge. I fuktigare partier med kalkförekomst finns kalkfuktängar med arter som darrgräs, slätterblomma, småvänderot och flertalet orkidéer. I de fuktiga och torra gräsmarkerna finns även en lång rad rödlistade fjärilar. I våtmarkerna leker groddjur, t.ex. den rödlistade strandpaddan.

Exempel på en värdefull fuktäng finns öster om Vaselund. Vegetationen domineras av blåtåtel, stagg, ängsvädd och hirsstarr och där finns en riklig förekomst av den starkt hotade kärlväxten klockgentiana. Ett annat exempel är Sjötorps ängar. Båda dessa lider dock av igenväxningsproblematik. I området finns dessutom tre extremrikkärr. Vid Stensoffa/nygårdsängen, som är beläget mellan Tvedöra och Krankesjön finns flera gamla vattenfyllda torvgravar, vilka är av stor betydelse för växt- och djurlivet. Här finns ett särskilt värdefullt rikkärr som tilldelades högsta naturvärdesklass i rapporten Skånes rikkärr (2009). I rikkärret och fuktängarna vid Stensoffa finns flera rödlistade kärlväxter som t.ex. loppstarr och majviva, men även den akut hotade svarttåg, som här har en av sina tre växtplatser i landet. Även i detta område finns problem med igenväxningsvegetation. De två andra rikkärren ligger söder om Silvåkra och i den nordvästra delen av Krankesjön.

Krankesjön är utpekad av Naturvårdsverket som nationellt särskilt värdefullt vatten med avseende på naturvärde inom miljö kvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag. Det är en kalkrik naturligt näringsrik slättsjö med ett mycket rikt fågelliv. Sjöns ekologiska status bedöms som ”måttlig” pga. övergödning. Sjön sänktes kraftigt omkring sekelskiftet och är nu grund med under två meters djup. Vegetationen i sjön domineras av kransalger och nateväxter. Runt sjön är stränderna igenväxta av vass och sumpskog. Sjön hyser ett tiotal fiskarter, däribland den ovanliga groplöja och produktionen är hög. Sjön har en artrik snäckfauna och äldre noteringar finns av den rödlistade äkta målarmussla. Fågellivet i sjön och dess omgivning är mycket värdefullt som både häckningsområde och som rast- och övervintringsområde för många fågelarter, särskilt rovfåglar, gäss och andfåglar. Till områdets häckfåglar hör bl.a. fisktärna, skäggdopping, svarttärna, röd glada, tornfalk och kärrensångare. Även den starkt hotade och iögonfallande sommargyllingen förekommer här årligen. Runt sjön finns observationer av flera arter fladdermöss.

Dalby fälad – Knivsås - Högebjär - Önnelövs fälad:

Mellan Dalby och Veberöd kan man lägga märke till den markanta rullstensåsen norr om vägen strax öster om Dalby gamla stenbrott. På grund av de branta sidorna har den fått namnet Knivsås. I norr ansluter Knivsåsen till övriga åsar i åssystemet kring Torna-Hällestad. Åsarna vid Hällestad och delar av Knivsås är beväxta med bokskog, medan resterande åspartier nyttjas som betesmarker. I det lätt kuperade landskapet mellan Dalby och Torna Hällestad finns flera

värdefulla representativa fäladsmarker, odlingsmarker och kulturbetesmarker. Flera fäladsmarker är opåverkade av gödselmedel och har därför en representativ flora. Här finns fäladsmarker av torrhedskaraktär men även fuktängar. Det betespräglade landskapet på Romeleåsen har förhistorisk kontinuitet och speglar de omkringliggande byarnas långvariga fälads- och utmarksbruk. Enefälader är ovanlig i andra delar av landet och här är enarna dessutom storväxta.

Exempel på värdefulla fäladsmarker med både torr- och fuktängar finns t.ex. i Önnestövs fälad beläget öster om Önnestöv/Björnstorp vid norra Ugglarp, samt i naturreservaten ”Rökepipan”, ”Dalby fälad – Klockarelyckan”, ”Dalby fälad no 5”, ”Högebjär” och ”Knivsås Borelund”. Floran är rik med bl.a. olika orkidéer och rödlistade kärlväxter som backsippa, backtimjan, slättergubbe, svinrot, granspira och ängsstarr. Dessutom finns flertalet hävdgynnade vaxskivlingar, varav många rödlistade t.ex. scharlakansvaxskivling, sepiavaxskivling och praktvaxskivling. Insektslivet är även det rikt med t.ex. flertalet rödlistade fjärilar, som hedpärlemorfjäril, sotnätfjäril och olika arter bastardsvärmare. I Högebjär och Önnestövs fälad finns dessutom den starkt hotade kärlväxten kustgentiana. Rikkärr finns i Knivsås Borelund och nordöst om Björnstorp.

Intill Torna Hällestad i naturreservatet Kaninlandet finns sandmarker med mycket höga naturvärden. Här har Lunds kommun på olika sätt bidragit med markstörningar sedan 1990-talet, vilket skapat förutsättningar för arter beroende av öppen sand. Här återfinns en stor mängd rödlistade insekter knutna till sandmiljöer och nämns kan t.ex. sandborre, mjölfly, streckhedspinnare och det akut hotade stäppsandbiet. Bland kärlväxterna kan nämnas rödlistade arter som backtimjan och hedblomster.

I området finns även mindre arealer ädellövskogvärdekärnor, som dock knyter samman med ädellövskogarna norr om Torna-Hällestad och tillsammans bildar en värdestrakt. Exempel på värdefull bokskog finns i Knivsås västra delar. Här finns både näringsfattig och näringsrik bokskog med förekomst av typiska lavar för dessa naturtyper som t.ex. de rödlistade arterna bokvårtlav, stiftklotterlav och rosa lundlav. Områdets ädellövskogar och fäladsmarker är viktiga för flera arter fladdermöss, däribland barbastell.

Hällestadsåsen:

Norr om Torna Hällestad fortsätter åssystemet in i Prästaskogen, Gryteskog och Måryd, mot Södra Sandby i nordvästlig riktning. Hällestadsåsarna har på några ställen sargats av grustäkter, men kan ändå ses som viktiga geologiska dokument över sin intressanta bildningshistoria, inte minst därför att de är de enda åsarna av denna typ i hela sydvästra Skåne. De bokskogsklädda höjdryggarna sätter också sin prägel på landskapet och fungerar som utmärkta strövområden. I Gryteskog ligger den kända ”Trollskogen” med Europas största bestånd av vresbogar. I ädellövskogarna finns en värdefull kryptogamflora med hotade arter som hartsticka, prakttagging, skillerticka och rosa lundlav. Tio arter fladdermöss har noterats under de senaste åren och nämns kan t.ex. de rödlistade arterna brunlångöra, barbastell och nordfladdermus. Förutom ädellövskog finns en mosaik av andra biotoper som hävdade fäladsmarker, sumpskog och rikkärr.

På fäladsmarkerna och övriga betesmarker finns såväl torrängs- som fuktängs- och hedvegetation. Flertalet rödlistade kärlväxter är knutna till dessa miljöer i området och nämnas kan t.ex. backsippa, kustgetania, hedblomster och ljungögontröst. På sandiga slänter finns observationer av den hotade sandödlan. Rikkärren är belägna långt norr ut i Mårryds naturreservat och bedömdes ha högsta naturvärdesklass i Skånes rikkärr (2009). Tyvärr har det närliggande stenbrottet påverkat rikkärren negativt. Rikkärren ligger i en svacka i en betesmark och är av typen extremrikkärr.

Öster om Mårryds naturreservat ligger Abusadalen, som är en djup bäckdal. I dalen finns ädellövskog med rik lundflora. Bäckens sammankopplas nedströms med Kävlingeån.

Från Dalby och norrut ända upp till Mårryds naturreservat sträcker sig det över 500 hektar stora Skrylle naturreservat. Stora delar av området planterades med barrträd för ca 150 år sedan. Idag finns dock både barr- och ädellövskog med flera ädellövskogvärdekärnor. I norr finns en restaurerad fäladsmark på Skrölle backar med hävdgynnad flora som bedömdes ha naturvärdesklass 2 i Skånes Naturvärdesöversikt från 2022. Längst i väster av Skrylleområdet ligger Rögle dammar. Här finns en gammal före detta deponi med ruderatmarkflora. Här finns t.ex. förekomst av den hotade växten taggkörvel. I dammarna bedrivs sportfiske och förekommande fiskar är regnbåge, öring, gädda, abborre, mört, braxen och karp. I de västra dammarna jagar flertalet fladdermöss, däribland barbastell, nordfladdermus och trollpipistrell. Belysning och en fontän finns vid de östra dammarna, vilket troligen är orsaken till att dessa dammar inte nyttjas i samma grad av fladdermössen. Intill Rögle dammar ligger ett rikkärr av typen extremrikkärr. Kärrret är beläget vid en sluttning där kalkrikt grundvatten tränger fram och skapar förutsättningar för en artrik flora. Kärlväxter som t.ex. Kärrsälting är vanlig i kärrret och rödlistade arter finns i form av t.ex. kärrjohannesört och småvänderot.

Dalby Söderskog och Dalby Norreskog:

Dalby Söderskog ligger intill Dalby i nordväst. Dalby hage berättar om områdets funktion som hästhage, och klostrets och kungsgårdens stuteri-verksamhet fram till 1800-talets början. Jordvallen i Dalby Söderskog som antyder en eventuell kunglig jaktpark under den tidiga medeltidens kungsgård. Området avsattes som nationalpark år 1918 och är en blandad ädellövskog, med gamla grova ekar, bokar, avenbokar och askar som vuxit upp under öppnare förhållanden. I början av 1900-talet var området en så kallad ”pelarsal” med bok och ek, men sedan växte skogen igen med bl.a. alm och ask. Flertalet almar och askar har på senare år dött till följd av almsjukan respektive askskottsjukan, vilket gett skogen en ny karaktär med stor andel död ved. Den döda alm- och askveden är sin tur hem för en mängd organismer, inte minst svampar och i nationalparken kan man finna hotade arter som prakttagging och rödskölding. I området finns många hotade lavar, varav flera är väldigt ovanliga. Det är exceptionellt med tanke på den ringa storleken av området och lokaliseringen i Skåne. Exempel på ovanliga lavar är t.ex. stor sönderfallslav, cinnoberfläck och askvårtlav. Cinnoberfläcken är akut hotad och endast känd från ett fåtal ställen utanför Gotland och de andra två arterna är starkt hotade. De flesta besökare upplever nog dock Söderskogen starkast på våren och försommaren, då sippor, nunneörter och vårlökar visar en

överflödande prakt, alltmedan fåglar som bofinkar och lövsångare håller konsert och hackspettarnas trumvirvlar ljuder genom skogen.

Dalby Norreskog ligger intill Söderskogen och är också ett lövskogsområde med al, ask, bok och ek. Trots närheten till Söderskogen skiljer sig ändå Norreskog avsevärt från denna. Det beror till stor del på den markerade morängrens som går mitt emellan de båda skogsområdena och som gör att Söderskogen växer på näringsrik baltisk morän, medan Norreskogen står på betydligt näringsfattigare sandsten-urbergsmorän. Flertalet rödlistade svampar finns i området, t.ex. oxtungsvamp och stor tratticka samt den hotade och iögonfallande cinnobermusslingen.

Billebjer och Hardebergaängen:

Nordväst om Dalby i riktning mot Lund präglas landskapet av odlingsmarker och bergtäkter. Insprängt mellan dessa finns värdefulla betesmarker i form av Billebjer och Hardebergaängen. Billebjers urbergsryggar avtecknar sig i en markant höjdsträckning utifrån slätten och på toppens kan man se ut över Lundaslätten. Naturbetesmarkerna utgörs av fäladsmark och öppna hagmarker med hållmark-, hed- och torrängsvegetation. Floran är speciellt artrik i de sydexponerade partierna av berget. Rödlistade kärlväxter som kan nämnas är bl.a. backsippa, backtimjan och slättergubbe. I området finns även en före detta bergtäkt och ädellövskog.

Hardebergaängen är en naturbetesmark som historiskt nyttjats som slätteräng. Betesmarken omgärdas av stengärden och är ett vackert inslag i odlingslandskapet. Delar av området är klassat som silikatgräsmark och bland kärlväxterna kan nämnas de rödlistade arterna jordtistel och småvänderot.

Fågelsångsdalen och Sularpskärret:

Fågelsångsdalen är beläget strax väster om Södra Sandby, omgivet av odlingsmark. I botten av dalen rinner Sularpsbäcken fram. Fågelsångsdalen är en klassisk geologisk lokal genom sina berömda naturliga berggrundsskärningar i den kambrosiluriska lagerserien. Dessa utgörs av alunskiffer (kambrium-ordovicium), kalksten (ordovicium) och lerskiffer (ordovicium-silur), d.v.s. stratigrafin täcker därmed större delen av den äldre paleozoiska berggrunden. Detta har gjort den till en viktig forsknings- och undervisningslokal för geovetenskapen. Kulturhistoriskt intressant är också att man har brutit kalksten, bergartsformationen Komstadkalksten, i den så kallade dansbanedalen, som har använts som byggnadssten i omgivningen, bl.a. till kyrkorna.

I fågelsångsdalen finns en mosaik av olika biotoper. Längs Sularpsbäcken finns en bård av al och bitvis i norr betesmarker, men främst karaktäriseras området av en blandad ädellövskog. Skogen är av naturskogsliknande karaktär med lundartad vegetation. I fältskiktet finns bl.a. vätteros, vitskråp, gulplister och blåsippa samt rödlistade arter som hålnunneört och desmeknopp. Mest anmärkningsvärt är dock att landets enda kända bestånd av bäckfräne växer längs Sularpsbäcken. Även buskfloran är rik med t.ex. benved, skogstry och hassel. De många buskagen är rika på småfågel och flertalet fågelarter häckar regelbundet i området. I dalen har även den starkt hotade styltflugan *Syntormon fuscipes* noterats, vilken endast är funnen i ett fåtal av Skånes lövskogsraviner.

Väster om Sularpsdalen ligger Sularpskärret. I kärret finns ytor med extremrikkärr som bedömdes ha högsta naturvärdesklass i rapporten Skånes rikkärr (2009). Rikkärren omges av kalkfuktäng och olika typer av högrötsängar. Bland kärlväxterna i kärret kan nämnas arter som majviva och ängsnycklar. Bland molluskerna kan de två rödlistade arterna kalkkärrsgrynsnäcka och kärrpuppsnäcka nämnas, båda knutna till biotoper som rikkärr och kalkfuktängar.

Kungsmarken och Maskängen:

Kungsmarken är beläget strax öster om Lund, omgivet av odlingsmarker. Ängsmarkerna i Kungsmarkens naturreservat utgör förnäma markhistoriska dokument som alltsedan tidig medeltid nyttjats för foderproduktion i form av slätter eller bete. Till det historiska intrycket bidrar i hög grad gravfälten och de många spåren av åkrar och bebyggelse från yngre järnålder och tidig medeltid.

I höjdläge på Glomsjöns västra sida finns resterna efter medeltida huvudgård, Glumstorp, i form av en upphöjd kvadratisk yta avskärmad av en tidigare vallgrav med omgivande jordvall. Gården uppfördes i början av 1200-talet av ärkebiskopssätet i Lund och Ärkebiskopsätet bedrev hästavel i stor utsträckning och utöver Glumstorp, var markanvändningen på närliggande gårdarna Flyinge och Dalby huvudsakligen fokuserad på betesmarker för hästuppfödningen. Den omfattande stuteriverksamheten togs över av kronan efter reformationen. Hästuppfödningen flyttade successivt över till Flyinge, men området kring Glomsjön fortsatte att användas som hästbetesmarker in på 1800-talet, under namnet Räfteu och Räftehagen. Den långvariga betesdriften och slätterbruket i området har resulterat i flera hävdgynnade arter och en unik ängsflora. Det biologiska kulturarvet förstärker områdets kultur-historiska värden. En liknande dokumenterad kontinuitet i markanvändningen hittar man inte någon annanstans i det intensivt nyttjade Sydvästskåne. Detta i kombination med ett gynnsamt markunderlag har gjort att vegetationen är enastående artrik. Under senare decennier har dock florans utarmning allt mer. Området är det enda större bevarade ängsområdet på fuktig, kalkrik morän i södra Sverige med den naturliga artrika florans relativt intakt. Kungsmarken omfattar ca 20 hektar slätteräng, inklusive en orkidétrik kalkfuktäng, samt ca 100 hektar naturbetesmark, huvudsakligen staggäsmark och betad fuktäng. Här finns rikligt med ängsskära, smörbollor, sommarfibbla, brudborste och blodnäva. Hotade kärlväxter som smalbladig lungört, humlesuga, backslilja och kärnäva samt flertalet orkidéer. I området finns en golfbana, vars ängsmarker är mycket artrika på kärlväxter. Genom området ringlar Glomsbäcken naturligt fram i en markerad dal och ungefär i mitten av området finns en sjö. Nedströms sammansluter bäcken med Sularpsbäcken. I området har ett stort antal rödlistade fjärilar noterats, däribland några arter bastarsvärmare. Fågellivet är rikt och varierat med häckande arter som tofsvipa, storspov, enkelbeckasin, gräsand, knölsvan, sothöna samt många arter trastar och sångare samt näktergal.

Intill Kungsmarken i söder ligger naturreservatet Maskängen. Det består av en fuktig slätteräng med artrik flora. I florans finns rödlistade arter som slättergubbe, hartmansstarr och svinrot.

Linnebjör:

Mellan Lund och Södra Sandby ligger lövlunden Linnebjör som avtecknar sig på långt håll på Lundaslättens odlingsmarker. Större delen täcks av ädellövskog som domineras av 180-årig ekskog med täta busksnår av hassel och inslag av lind. Men här finns även ett bokbestånd. Skogslinden, som tidigare var mer allmän, har gett namn åt området. En särskild prakt visas på våren och försommaren, innan eken och hasselbuskarnas lövverk lagt marken i djup skugga, då först vitsippa och sedan liljekonvalj breder ut sig. I det lundartade fältskiktet finns även arter som gulplister, lundarv och skogsbingel, samt rödlistade arter som kärnäva och småvänderot. Ett antal rödlistade svampar är noterade i skogen, däribland oxtungsvamp, lundticka, sydlig sotticka och korallticka. Norr om skogen finns öppna betesmarker med bitvis utspridda hagtornsbuskar. En del i öster har troligen inte gödslats och har därav finare flora. På betesmarken förekommer bl.a. darrgräs, engelskt rajgräs, rödsvingel, rödklint, samt rödlistade arter som ängsskära och svinrot. I området finns även ca två hektar slåtterängar uppdelat på tre ytor med rödlistade kärlväxter som jordtistel, kärnäva, hartmansstarr och vårstarr. Fågellivet är artrikt med t.ex. olika arter sångare och rödlistade arter som mindre hackspett, stare och gulspurv.

Östra Odarslöv:

Östra Odarslövslokalen är belägen på den mycket flacka platån nordöst om Lund. Lokalen utgörs av en f.d. täkt i silurisk lerskiffer. Skiffern har brutits för inblandning i cement. Täkten är numera igenfylld. En sektion lämnades öppen som forsknings- och undervisningslokal, eftersom den bio- och litostratigrafiska zoneringen är av mycket stort geovetenskapligt intresse, med bl.a. övergången mellan mellersta och övre silur.

Gryteskog m.fl. områden:

Den äldsta sedimentära berggrunden inom området utgörs av den underkambriska sandstenen. Denna finns naturligt blottad på ett flertal platser, bl.a. vid Gryteskog och Måryd. Dessutom finns det tre större bergtäkter i sandstenen, som har en geotekniskt mycket hög kvalitet, nämligen vid Hardeberga, Skrylleskogen och Boksbacke, som numera återställts. Hardeberga bergtäkt uppvisar välutbildade stratigrafiska enheter av Hardeberga och Norretorpsformationerna, vilket har gjort den till en viktig referenslokal för geovetenskaplig forskning och undervisning.

Friluftslivet: I riksintresseobjektet finns flera tätortsnära rekreationsområden, t.ex. det stora Skrylleområdet. Möjlighet finns att vandra i flera naturreservat och Skåneleden finns tillgänglig i delar av området. Revingefältet och Krankesjön är ett mycket uppskattat och lättillgängligt rekreationsområde, när det inte är militärövning. Området är bl.a. väldigt populärt bland fågelskådare. På flera av åsryggarna har man en fantastisk vy över det sydsvenska slättlandskapet. Det finns möjligheter att bada, fiska, jaga, rida m.m.

Anmärkningar: Riksvärden kan påverkas av förhållandena i omkringliggande landskap, vilket innebär att även hänsyn behöver tas till riksvärdena utanför riksintresseområdets gränser. Vid användning av värdebeskrivningen ska aktuell kunskap om bevarandekologi och aktuella värden beaktas då forskningen utvecklas samt kunskapsunderlag och naturmiljöer förändras. Stora delar av

området ingår i Skånes Naturvärdesöversikt från 2022 och delar av området utgör riksintresse för kulturmiljövården: Kungsmarken och Dalby och Knivsåsen och finns även upptagna i regionalt Kulturmiljöprogram för Skåne. Delar av objektet ligger inom område av riksintresse för friluftslivet (Romeleåsen med Skrylleområdet).

Referenser:

- ArtDatabanken. 2023. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Ekologgruppen. 2012. Krankesjön. Redovisning från Sjödatabasen 2012-10-09. Länsstyrelsen Skåne.
- Lunds kommun. 2011. Beslut om bildande av naturreservatet Rökepipan.
- Lunds kommun. 2013. Bildande av biotopskyddsområde av betesmarken Hardebergaängen.
- Lunds kommun. 2013. Bildande av naturreservatet Kaninlandet.
- Lunds kommun. 2023. Beslut om bildande av Dalby fålad – Klockarelyckan.
- Länsstyrelsen Skåne. 2006. Fastställande av skötselplan för naturreservatet Högebjär med omgivande fåladsmarker.
- Länsstyrelsen Skåne. 2016. Bevarandeplan för Natura 2000-området Krankesjön SE0430124.
- Länsstyrelsen Skåne. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Knivsås SE0430152.
- Länsstyrelsen Skåne. 2021. Bildande av naturreservatet Linnebjär.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Naturvärdesöversikt Skåne 2022.
- Länsstyrelsen Skåne. 2023. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2023. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Sandsten H. 2009. Vattenväxter i skånska sjöar. En sammanställning och bedömning av flytblads- och undervattensväxter. Rapport 2009:52, Länsstyrelsen Skåne.
- VISS. 2023. Krankesjön. MS_CD: WA94704410VISS EU_CD: SE617797-135339. VattenInformationssystem Sverige hemsida.